

Sut y byddwn yn talu am ein seilwaith trafndiaeth yn y dyfodol?

Graham Winter

Bydd rhagor o fuddsoddi i wella ffyrdd a rheilffyrdd yng Nghymru yn hanfodol i adfywio economi Cymru, ond bydd y cyllid cyhoeddus ar gyfer ariannu cynlluniau o'r fath yn cael ei gwtogi'n arw dros y blynyddoedd nesaf.

Yr achos dros fuddsoddi

Mae'r diffyg buddsoddi mewn seilwaith trafndiaeth cynaliadwy o safon yn un o brif bryderon y gymuned fusnes yng Nghymru. Mae achos economaidd cryf dros dargedu seilwaith newydd, a gallai Cymru fod ar ei hennill yn sylweddol yn sgil hynny. Prosiectau llai sy'n lleddfu'r pwysau mewn manau prysur, yn ogystal â chynlluniau i gefnogi trafndiaeth gyhoeddus mewn manau trefol, sy'n fwyaf tebygol o ddod ag enillion. Gall hynny fod yn fwy na £10 ar gyfer pob punt a gaiff ei gwario mewn rhai achosion.

Roedd Rhaglen Adfywio'r Economi Llywodraeth ddiwethaf Cymru yn galw am roi pwyslais ar fuddsoddi mewn gwelliannau i ffyrdd a rheilffyrdd ledled Cymru, a hynny fel ffordd bwysig o adfywio'r economi ar ôl y dirywiad diweddar.

Cynlluniau yn y dyfodol

Mae Cynllun Trafndiaeth Cenedlaethol Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd yn 2010, yn cynnwys rhaglen uchelgeisiol o welliannau i ffyrdd dros y pum mlynedd nesaf hyd at 2015, gan gynnwys:

- rhagor o welliannau i gefnffordd yr A470 rhwng y gogledd a'r de;
- y gwaith o ddeuoli ffordd Blaenau'r Cymoedd, sef yr A465, erbyn 2020;
- cyfres o fesurau i leddfu'r pwysau ar yr M4 yn y de-ddwyrain.

Mae'r gwelliannau i'r rheilffyrdd yn y cynllun yn cynnwys:

- cael gwared ar y cyfyngiadau capasiti ar y brif linell rhwng Wrecsam a Chaer ac yn y gorllewin ger Tre Gŵyr;
- rhagor o fuddsoddi i wella capasiti rhwydwaith llinellau'r Cymoedd.

Bydd y rhan fwyaf o'r cynlluniau hyn yn dibynnu ar gyllid cyfalaf gan Lywodraeth Cymru. Pan fydd llinellau rheilffordd yn cael eu gwella a phlatfformau'n cael eu hymestyn, mae angen canfod arian hefyd i dalu am y gwasanaethau a'r cerbydau ychwanegol y bydd eu hangen yn dilyn y buddsoddiad cyfalaf.

Mae cynlluniau hefyd i fuddsoddi'n drwm yn y rheilffyrdd yn y dyfodol, gan gynnwys trydanu prif linell y de a llinellau Caerdydd a'r Cymoedd. Ni all hyn ddigwydd heb gyllid sylweddol gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig, gan nad yw'r cyfrifoldeb dros gynlluniau o'r fath wedi'i ddatganoli i Gymru ar hyn o bryd. Bydd trydanu prif linell y de o Didcot drwy Fryste yn debygol o gostio o leiaf £700 miliwn neu'n agosach at £1 biliwn os bydd y prosiect yn mynd yr holl ffordd i Abertawe yn y pen draw.

Y tu hwnt i hyn, mae cyrff cyhoeddus yng Nghymru wedi ymuno â'i gilydd i greu Partneriaeth Great Western i ymgyrchu dros linell reilffordd gyflym newydd i gario trenau ar gyflymder o dros 200 milltir yr awr o Gymru a gorllewin Lloegr i Lundain ac ymlaen i weddill Ewrop. Byddai llinell o'r fath yn costio biliynau o

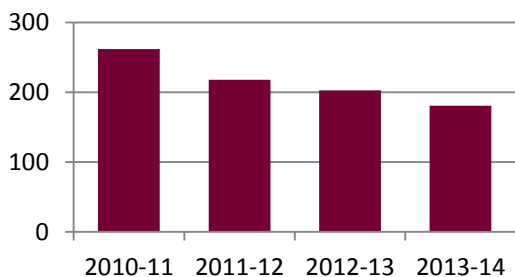
bunnoedd, a byddai'n cynnwys codi pont newydd dros afon Hafren, neu gloddio twnnel newydd oddi tani.

Yr adolygiad cynhwysfawr o wariant

Cafodd adolygiad cynhwysfawr o wariant Llywodraeth newydd y Deyrnas Unedig yn ystod yr hydref y llynedd effaith ddilynol ar grant bloc Cymru, ac mae'n debygol y bydd yr arian a fydd ar gael ar gyfer cynlluniau ffyrdd a rheilffyrdd yn brin iawn dros y blynyddoedd nesaf. Roedd y gyllideb a osodwyd gan Lywodraeth flaenorol Cymru yn cynnwys gostyngiad o fwy na 35 y cant mewn gwariant cyfalaf ar drafnidiaeth mewn termau real dros y tair blynedd nesaf.

Defnyddiwyd arian yr Undeb Ewropeaidd mewn ardaloedd cymwys i ategu cyllidebau trafnidiaeth ond ni fydd hyn yn gallu gwneud iawn am y gostyngiadau yn y gyllideb dros y blynyddoedd nesaf.

Gostyngiad yn y gyllideb gyfalaf ar gyfer trafnidiaeth (£ miliynau)

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

O ble arall y gellir cael arian?

Ar hyn o bryd, ni all Llywodraeth Cymru fenthyg arian yn uniongyrchol, ond gall awdurdodau lleol wneud hynny.

Nid yw'r gwahanol ffyrdd o gyllido prosiectau trafnidiaeth gan ddefnyddio arian preifat yn newydd. Gwnaed gwelliannau i ran o gefnffordd yr A55 ac adeiladwyd ffordd ddosbarthu De Casnewydd o dan fenter cyllid preifat. Nid oedd Llywodraeth flaenorol Cymru'n ffafrio defnyddio mentrau cyllid preifat ar gyfer prosiectau

trafnidiaeth tan ddiwedd ei chyfnod mewn grym, pan ddechreuodd eu gweld mewn golau mwy ffafriol.

Dau opsiwn ar gyfer cyllido trafnidiaeth yn y dyfodol:

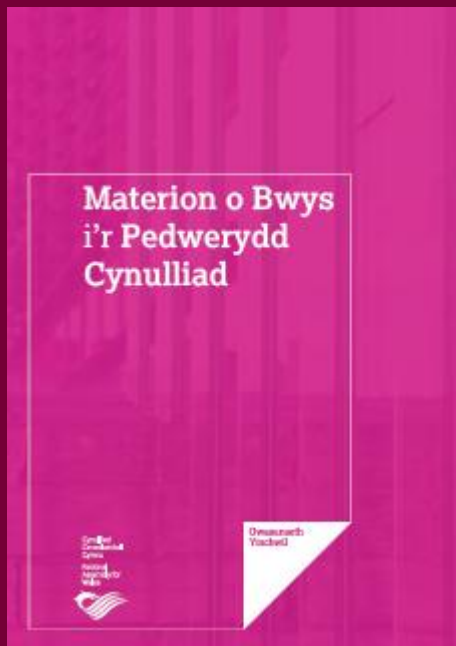
Mentrau Cyllid Preifat – math o Bartneriaeth Cyhoeddus-Preifat lle bydd y sector preifat yn darparu ased yn erbyn manyleb o ganlyniadau angenrheidiol a baratowyd gan y sector cyhoeddus. Y sector preifat sy'n gyfrifol am gynllunio, ariannu, adeiladu, cynnal a chadw a gweithredu'r seilwaith. Y sector cyhoeddus sy'n talu am y prosiect dros nifer o flynyddoedd.

Prisio Ffyrdd – codi tâl yn uniongyrchol am ddefnyddio ffyrdd. Mae enghreifftiau o hyn yn cynnwys dulliau traddodiadol sy'n defnyddio tollau, yn ogystal â chynlluniau mwy modern o gasglu tollau'n electronig, fel Taliad Tagfa Llundain.

Sefydlodd y Llywodraeth flaenorol yn yr Alban y Scottish Futures Trust i ganfod modelau ariannu newydd. Hyd yn hyn, mae gan yr Ymddiriedolaeth ddau fodel ar waith. Un o'r rhain yw Ariannu Cynyddrannol Treth, sy'n ddull tebyg i'r un a ddefnyddir yn Unol Daleithiau America lle bydd awdurdodau lleol yn benthycu arian i wneud gwaith adfywio ac i wella'r seilwaith, a hynny yn erbyn eu hincwm yn y dyfodol o ardrethi busnes.

Mae'n amlwg y bydd angen i Lywodraeth newydd Cymru fabwysiadu dull strategol o edrych ar fodelau amgen o ariannu seilwaith trafnidiaeth, gan gynnwys ffurfiau amrywiol o Bartneriaethau Cyhoeddus-Preifat, os yw am roi'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol ar waith yn llwyddiannus dros y blynyddoedd nesaf, ynghyd â phrosiectau trafnidiaeth yn y tymor hwy.

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad**.
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**